

Актуальні аспекти новітньої системи оцінювання

Ушата Т.О., викладач

Ніколаєнко О.В., викладач

Україна, м.Чернігів, Чернігівський державний інститут економіки та управління

В контексте современной парадигмы образования освещены подходы к процессу определения качества знаний личности, изучены зарубежные стандарты оценки учебных достижений студентов.

Розширення та якісні зміни характеру міжнародних зв'язків нашої держави, інтернаціоналізація усіх аспектів суспільного життя роблять іноземну мову реально необхідною в різних сферах діяльності людини. Вона стає дійовим фактором соціально-економічного, науково-технічного і загальнокультурного прогресу суспільства. Це підвищує статус іноземної мови як освітньої галузі.

Головним завданням навчання іноземної мови в українських вищих навчальних закладах є завдання навчити студентів користуватися іноземною мовою як засобом спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях реального життя та ділової сфери.

Для того, щоб дізнатися, чи володіють студенти іноземною мовою згідно з вимогами національного освітнього стандарту, необхідно здійснити точний та об'єктивний підсумковий контроль, під час якого і визначиться рівень навчальних досягнень студентів.

Відомо, що сьогодні в Україні визначення рівня навчальних досягнень з іноземної мови здійснюється під час проведення усних або письмових іспитів, коли студент виконує завдання, сформульовані в екзаменаційному білеті. Відповідь студента оцінюється тим викладачем, який його навчав. Зрозуміло, що така оцінка є надто суб'єктивною, щоб свідчити про дійсний рівень володіння іноземною мовою. Загальновідомо, що традиційна система оцінювання знань студентів за чотирибальною шкалою також суб'єктивна і, значною мірою, залежить від психологічних особливостей викладача. Про це свідчать численні дослідження педагогів і психологів. Одна і та ж сама відповідь студента різними викладачами оцінюється по-різному, причому розбіжність в оцінках інколи досягає двох балів. Це характерно як для гуманітарних, так для технічних і природничих дисциплін.

Інша причина, яка впливає на обґрунтованість оцінки, наявність різних об'єктів контролю. Для одних викладачів об'єктом оцінювання виступає фактично засвоєний студентом матеріал, для інших – здатність застосувати знання для вирішення практичних завдань, для третіх – перенесення та трансформування знань тощо. Відповідно до цього по-різному оцінюються відповіді студента, і кожним викладачем розробляється своя система контролю.

Усі розвинені країни світу виконують наукові дослідження у галузі педагогічних вимірювань. Педагогічні вимірювання – це методичний напрям у педагогіці, що розробляє та використовує методи і засоби вимірювань з метою оцінювання результатів навчальних досягнень особистості. Визнаними науковими школами є: Служба тестування у галузі освіти ET 8 (США), Національний фонд досліджень у галузі освіти МРЕК (Англія), Інститут педагогічних вимірювань СІТО (Нідерланди) та інші. Останнє десятиріччя характеризується об'єднанням зусиль усіх країн у розробці єдиних підходів до оцінювання результатів навчання та проведення міжнародних порівняльних досліджень [1]. Такі дослідження дають інформацію про стан освіти в різних країнах, створюють можливість порівнювати рівень навчальних досягнень учнів різних країн з міжнародними стандартами та здійснювати моніторинг якості освіти у світі. У рамках цих досліджень об'єднуються зусилля різних наукових шкіл з метою розробки сучасних технологій проведення педагогічних вимірювань та здійснюється адаптація міжнародного досвіду в окремих країнах.

Отже, очевидно є необхідність застосування такого контролю, який би відповідав певним якісним характеристикам. До таких характеристик можна віднести наступні:

- об'єктивність, тобто відповідність отриманих результатів рівня сформованості певних умінь та навичок еталону; при виконанні зазначеної вимоги викладач покладається не на власні враження, а на фактичні, чіткі, конкретні показники [6]. Об'єктивність контролю зумовлює, таким чином, «наявність встановлених та відомих студентам критеріїв оцінки, суворе дотримання викладачем цих критеріїв, зведення до мінімуму суб'єктивізму у думці про студента [5];
- відповідність змісту навчання, умінням, знанням, навичкам, конкретизованим у діючій програмі для певного етапу навчання і контингенту студентів;
- адекватність об'єктові контролю; чітка цілеспрямованість на конкретний, визначений об'єкт; ця вимога забезпечується направленістю усіх складових контролю, їх логічним зв'язком і взаємообумовленістю [6];

- дієвість за умов жорсткої спрямованості на об'єкт контролю, здатність одночасно бути ефективним джерелом інформації, цінної для подальшої роботи викладача і студента [6];

- надійність, тобто отримання під час перевірки не випадкових, а закономірних результатів. Як зазначають дослідники, надійність контролю можна виявити наступним чином: або один і той же об'єкт контролю перевіряється за допомогою різних контрольних прийомів, або один і той же підслідний перевіряється одним і тим же прийомом контролю через певні проміжки часу – в обох випадках результати, певною мірою, повинні корегуватися [6].

- легкість виявлення та оцінки результатів, використання таких показників, які піддаються якісному та кількісному вимірюванню; при цьому чіткість, конкретність показника слід розуміти як «вираз, що піддається обчисленню, який би став приводом для виведення оцінки» [6];

- економічність, під якою слід розуміти «співвідношення часу, що витрачається на контроль, з обсягом об'єктів, що підлягали контролю, та кількістю перевірених студентів» [2]. «Чим менше часу витрачається на контроль, тим більше він себе виправдовує» [6].

На нашу думку, оптимальною формою контролю має бути тестовий контроль. Переваги застосування тестового контролю в навчанні іноземної мови доведено як в теорії [3], так і світовою практикою.

У навчанні іноземної мови застосовуються різні види контролю. Відповідно до них можна виділити такі види тестового контролю: поточне тестування, тематичне тестування, рубіжне тестування і підсумкове тестування. Кожне із згаданих видів тестування реалізується за допомогою спеціально розроблених тестів, як стандартизованих (широко або локально стандартизованих), так і не стандартизованих [4]. Наведемо схему структури тестового контролю в межах окремого ступеня навчання.

Процес навчання іноземної мови на окремому ступені	à	Поточний тестовий контроль	à	У процесі навчання
	à	Тематичний тестовий контроль	à	По завершенні роботи над окремою темою
	à	Рубіжний тестовий контроль	à	Наприкінці семестру, року
	à	Підсумковий тестовий контроль	à	По завершенні навчання на окремому ступені

Поточний тестовий контроль реалізується за допомогою нестандартизованих (викладацьких) тестів, спрямованих на перевірку володіння окремими навичками та вміннями мовлення. Питання, як часто проводити тестування, що перевіряти та інші, вирішується викладачем індивідуально. Поточне тестування передбачає використання різних тестів: фонетичних, лексичних, граматичних тестів, тестів на перевірку умінь читання та аудіювання, тестів на перевірку навичок та умінь письма [7].

Тематичний тестовий контроль здійснюється після циклу занять по завершенні роботи над конкретною темою. Завданням тематичного контролю є перевірка рівня володіння студентами навичками та вміннями іншомовного мовлення у межах теми, що вивчалася. Провідними функціями цього виду тестового контролю є контролююча та оціночна функції. Тести для проведення тематичного контролю можуть розроблятися викладачем, якщо вони відсутні у навчально-методичному комплексі.

Рубіжний контроль здійснюється на певному часовому рубежі. Це може бути кінець семестру, року. Складання тесту для здійснення рубіжного контролю здійснюється групою викладачів, які працюють як команда експертів з відбору матеріалу, типів і видів тестових завдань, що включаються до тесту, уточненню його структури, визначенню часу, що відводиться на виконання кожної частини тесту, розробці критеріальної шкали оцінки результатів тестування.

Провідними функціями рубіжного контролю є оціночна та прогнозуюча функції. Мета рубіжного контролю – отримати об'єктивні і точні результати навчальних досягнень студентів з предмета «Іноземна мова» за конкретний відрізок навчально – виховного процесу з іноземної мови, які можуть бути офіційно оцінені із занесенням відповідної оцінки в залікові документи і служити підставою для переходу до наступного терміну навчання. За результатами рубіжного тестування можна також прогнозувати подальшу успішність даного студента в оволодінні іноземною мовою протягом наступного терміну навчання. Тест має бути локально стандартизованим. В тесті має бути представлений узагальнений матеріал з усіх тем, що вивчались студентами в даний період навчання.

Підсумковий контроль здійснюється в кінці кожного ступеня навчання. Провідними функціями підсумкового контролю є оціночна та констатуюча функції. Підсумкове тестування спрямоване на визначення рівня навчальних досягнень в оволодінні іноземною мовою за період навчання на даному ступені відповідно до вимог державного освітнього стандарту.

Хоча система контролю знань студентів потребує подальшого вдосконалення та впровадження нових ідей, ми вважаємо, що запропонована нами структура тестового контролю може забезпечити ефективний, об'єктивний і точний контроль у навчанні іноземної мови і визначити рівень навчальних досягнень студентів в оволодінні іноземною мовою на кожному ступені навчання.

Перелік посилань

1. *Santostefano S. Cognitive Controls, Metaphors and Contexts. An Approach to Cognition and Emotion // Bearson D.J./ Developmental Perspectives.- 1986.-162p.*
2. *Вендровская Р.В. Тесты в американской системе образования//Педагогика.- 2001.-№2.-С.97-102.*
3. *John W.Oller Jnr. Language Tests. – New York. – Longman. – 2000.-492 p.*
4. *Коккота В.А. Лингво-дидактическое тестирование: науч.-теор.пос.- М: Просвещение, 1989.-С.31-32.*
5. *Семиченко В., Заслуженюк В. Проблеми педагогічного оцінювання//Рідна школа. 2002.-№7.-С.3-9*
6. *Мусницкая Е.В. Сто вопросов к себе и к ученику.-М.:Дом педагогики,1996.-с.18-33*
7. *Петращук О.П. Види тестового контролю у навчанні іноземної мови в середніх навчальних закладах//Іноземні мови.-1998,№1.-с.15-17*